

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 345/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ivan Petkov, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 22/2019-231 z 11. februára 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 126/2020 z 22. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 22/2019-231 z 11. februára 2020 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 126/2020 z 22. júla 2020. Napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a taktiež priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom. Okrem toho žiada o odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručenou Okresnému súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) 21. júna 2013 sa [REDAKOVANÉ] [fyzická osoba – podnikateľ (ďalej len

„žalobca“) domáhal proti sťažovateľovi (žalovanému) zaplattenia sumy 9 135,35 eur s príslušenstvom z titulu dlžnej ceny za riadne vykonané stavebné práce a dodaný materiál.

3. Okresný súd prvou výrokovou vetou rozsudku č. k. 4 C 15/2014-172 zo 6. septembra 2018 konanie v časti o zaplattenie sumy 2 734 eur s príslušenstvom zastavil a v tejto časti priznal žalovanému plný nárok na náhradu trov konania. Druhou výrokovou vetou rozsudku okresný súd zaviazal sťažovateľa na zaplattenie sumy 6 401,35 eur s 5,75 % úrokom z omeškania ročne od 13. februára 2013 do zaplattenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Treťou výrokovou vetou rozsudku okresný súd žalobu vo zvyšku zamietol. Štvrtou výrokovou vetou rozsudku okresný súd priznal žalobcovi vo veci samej plný nárok na náhradu trov konania.

4. Okresný súd v rámci dokazovania zistil, že žalobca na základe ústnej zmluvy o dielo vykonal pre sťažovateľa kúrenárske a vodárenské práce a montáž solárnych panelov, za ktoré mu troma faktúrami (z toho dvoma zálohovými na sumu 4 000 eur a sumu 6 000 eur a jednou vyúčtovacou na sumu 12 135,35 eur) vyfakturoval celkovo 22 135,35 eur a z tejto sumy mu sťažovateľ zaplatil iba 13 000 eur, pretože bol presvedčený, že táto suma predstavuje konečnú cenu, na ktorej sa ústne dohodli. Medzi stranami nebolo sporné, že po začatí stavebných prác na nehnuteľnosti sťažovateľ zadal žalobcovi ďalšie práce navyše. Pôvodnú písomnú cenovú ponuku žalobcu s poznámkou, že je len orientačná, obsahujúcu rozpis konkrétnych prác a materiálu na sumu 9 393,57 eur, ani ďalšiu cenovú ponuku žalobcu na sumu 22 135,35 eur (ktoré predložil okresnému súdu ako dôkaz) sťažovateľ písomne neodsúhlasil. Vo svojej výpovedi potvrdil, že pôvodná dohoda o cene bola 9 400 eur alebo 9 600 eur. Vzhľadom na nejasnú formuláciu tovarov a činností v dohode zmluvných strán okresný súd vyhovel procesnému návrhu žalobcu a nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty stavebných prác. Z písomného znaleckého posudku znalca č. 11/2018 z 22. júna 2016 (ďalej len „znalecký posudok“) vyplynulo jednak to, že všeobecná hodnota vykonaných prác a dodaných materiálov na danom mieste v danom čase bola 19 401,37 eur, a teda rozdiel medzi sumou celkovo vyfakturovanou žalobcom sťažovateľovi a sumou podľa znaleckého posudku je 2 734 eur, ako aj to, že sťažovateľom zaplattenú sumu 13 000 eur nemožno považovať za cenu primeranú, keďže je podstatne nižšia ako všeobecná hodnota vykonaných prác a dodaných materiálov.

5. Na základe návrhu žalobcu, ktorý závery znaleckého posudku akceptoval, okresný súd konanie v časti o zaplattenie sumy 2 734 eur s príslušenstvom zastavil. Sťažovateľ s čiastočným zastavením konania súhlasil, hoci závery znaleckého posudku považoval za predčasné tvrdiac, že žalobca nepreukázal predmet plnenia, jeho riadne vykonanie ani výšku dohodnutej ceny.

6. So závermi znaleckého posudku sa stotožnil aj okresný súd, ktorý so zreteľom na rozumné a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi stranami sporu, vychádzajúc z § 631 a nasl. Občianskeho zákonníka v spojení s § 517 ods. 1 a 2 a § 536 Občianskeho zákonníka, zaviazal sťažovateľa na zaplattenie (doplattenie) primeranej ceny (§ 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka) za dielo žalobcovi, t. j. sumy 6 401,35 eur spolu so zákonným úrokom z omeškania od 13. februára 2013; vo zvyšnej časti o zaplattenie príslušenstva okresný súd žalobu zamietol.

7. Proti druhej a štvrtej výrokovej vete rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že žalobca nesplnil svoju povinnosť tvrdiť a dôkazmi preukázať podstatné a rozhodujúce skutočnosti v spore vedúce k jednoznačnému preukázaniu existencie žalobou uplatňovaného nároku na zaplattenie časti ceny za dielo.

8. Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 22/2019-231 z 11. februára 2020 rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Pri svojom rozhodovaní krajský súd vychádzal z toho, že v danom prípade bolo sporným to, ako sa dohoda o prácach navyše premietla do končenej ceny za dielo, keďže k dohode (súhlasnému prejavu vôle zmluvných strán) o jej výške nedošlo. Pokiaľ zmluvné strany jednali o cene 13 000 eur, túto sťažovateľ považoval za končenu cenu a žalobca (zrejme) za doplatok k pôvodne dohodnutej cene 9 693,57 eur preto sťažovateľovi vyfakturoval celkovo 22 135,35 eur. Krajský súd konštatoval, že okresný súd postupoval správne, keď na posúdenie primeranosti ceny diela (§ 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka) nariadil vo veci znalecké dokazovanie. Skutočnosť, že dohoda zmluvných strán bola založená na nejasnej formulácii tovarov a činností, že na stavbe nebol vedený stavebný denník a že znalec v niektorých prípadoch nemohol zistiť presné množstvo materiálov, ktoré boli do diela zabudované, nebránili znalcovi vo vypracovaní znaleckého posudku, pretože, čo sa týkalo rozsahu prác a materiálov, vychádzal z toho, čo bolo zmluvnými stranami odsúhlasené a čo korešpondovalo s písomnými dokumentami, ktoré mu boli predložené. V tomto smere sťažovateľ žiadne výhrady k znaleckému posudku nepredniesol. Sťažovateľ nepreukázal, že dielo nebolo vykonané riadne (t. j. že malo vady, ktoré riadne a včas reklamoval), ani netvrdil, že dielo nebolo dodané včas. Skutočnosť, že zo strany žalobcu nedošlo k protokolárnemu odovzdaniu prác sťažovateľovi neznamena, že práce neboli vykonané alebo ukončené. Okresný súd nepochybil, pokiaľ vzal znalecký posudok za základ pre posúdenie výšky žalobcom uplatňovanej pohľadávky. Znalecké dokazovanie potvrdilo, že suma 13 000 eur, ktorú sťažovateľ zaplatil žalobcovi, sa nejaví ako primeraná cena za vykonané dielo. Ani v odvolacom konaní neboli zistené také závažné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé zásadným spôsobom ovplyvniť závery znaleckého dokazovania. Záver okresného súdu o opodstatnenosti žalobcom uplatneného nároku na doplatenie ceny za dielo sťažovateľom je preto správny.

9. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Opätovne vyslovil názor, že žalobca nesplnil svoju povinnosť tvrdiť a dôkazmi preukázať podstatné a rozhodujúce skutočnosti v spore vedúce k jednoznačnému preukázaniu existencie žalobou uplatňovaného nároku na zaplatenie časti ceny za dielo. V tejto súvislosti krajskému súdu vytkol, že vzal za základ pre svoje rozhodnutie skutkové závery okresného súdu, ktoré vyplynuli z nesprávneho hodnotenia rozsahu dôkazného bremena sporových strán, zo svojvoľného hodnotenia dôkazov, z nedostatočného dbania na skutočnosti, ktoré počas konania vyšli najavo, a že krajský súd opomenul aplikovať § 632 Občianskeho zákonníka.

10. Najvyšší súd uznesením č. k. 8 Cdo 126/2020 z 22. júla 2020 dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, pretože vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil.

11. Najvyšší súd s poukazom na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa obsahu práva na spravodlivý proces (I. ÚS 50/04, IV. ÚS 252/04, I. ÚS 46/05, II. ÚS 78/05 a iné) uviedol, že podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010,

2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani po 1. júli 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od už uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

12. Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca si splnil nielen svoju povinnosť tvrdenia (že mu žalovaný neuhradil celú cenu diela za vykonané práce na základe ústne uzavretej zmluvy o dielo), ale i svoju dôkaznú povinnosť, keď (nedisponujúc relevantnými písomnými dokladmi o rozsahu ním skutočne vykonaných prác a ich ocenením) navrhol na ich preukázanie vykonať dokazovanie znaleckým posudkom, ktorým bolo možné zdokumentovať tak rozsah vykonaných prác a použitého materiálu, ako aj stanoviť primeranú cenu diela, keďže táto nevyplývala z dohody uzavretej zmluvnými stranami (§ 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak potom súdy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach prihliadli na závery znaleckého dokazovania, ktoré žalovaný nerozporoval (netvrdil, že by zdokumentované práce žalobca nevykonal, resp. že by ich vykonal niekto iný), nedopustili sa procesného pochybenia namietaného žalovaným, spočívajúceho v neprípustnom vyvedení negatívnych právnych účinkov pre žalovaného „zo zanedbania jeho procesnej povinnosti poprieť tvrdenia žalobcu“. Stanovením rozsahu vykonaných prác a ich ocenením znaleckým posudkom žalobca preukázal ním tvrdené skutočnosti, ktoré mali byť obsiahnuté v potvrdení o prevzatí objednávky vydanom podľa § 632 Občianskeho zákonníka (hoci takéto potvrdenie vydané nebolo), a preto ak súdy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach zohľadnili závery takto vykonaného dokazovania, ich hodnotiace závery nepopreli účel a význam predmetného zákonného ustanovenia a nezaložili ani vadu arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Nesplnenie povinnosti zhotoviteľa vydať objednávateľovi písomné potvrdenie o prijatí objednávky (§ 632 Občianskeho zákonníka) má poriadkový charakter, nič však nemení na povinnosti zmluvných strán plniť podľa uzavretej zmluvy. Nevydanie potvrdenia môže mať iba procesný dôsledok spočívajúci v povinnosti zhotoviteľa preukázať ním tvrdené údaje, ktoré mali byť obsiahnuté v potvrdení o prevzatí objednávky (čo žalobca splnil). Uvedené potvrdenie nepredstavuje písomnú formu zmluvy, ale je len osvedčením o už uzavretej zmluve. Z toho vyplýva, že ak zhotoviteľ nesplnil svoju povinnosť vydať písomné potvrdenie, len z tejto skutočnosti nemožno vyvodiť, že nedošlo k uzavretiu zmluvy, prípadne že táto zmluva je neplatná (R 12/1989).

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] namieta, že napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny, pretože krajský súd (aj okresný súd) nedostatočne, t. j. v neprospech

sťažovateľa, dbal na zásady rozdelenia a unesenia dôkazného bremena strán v sporovom kontradiktórnom konaní. Krajský súd z mlčania sťažovateľa vyvodil pre neho nepriaznivé dôsledky za procesnej situácie, keď žalobca ako *dominus litis* riadne nesplnil svoju povinnosť tvrdiť a dôkazmi preukázať podstatné a rozhodujúce skutočnosti v spore. Podľa názoru sťažovateľa znalecký posudok ako ťažiskový dôkaz nie je dostatočným podkladom na prijatie záveru, že žalobca skutočne vyhotovil všetky práce a dodal všetok materiál, ktorý deklaroval v ním vyhotovenom rozpise prác a materiálov, sťažovateľovi. V tejto súvislosti krajskému súdu vytýka, že hodnotil výsledky vykonaného dokazovania selektívne, jednostranne v neprospech sťažovateľa, pričom nevzal na zreteľ skutočnosti svedčiace v prospech sťažovateľa, skutočný obsah nespôsobilých dôkazov (t. j. žalobcom vystavených faktúr, cenovej ponuky a rozpisu prác a materiálu) a zodpovednosť žalobcu za vzniknutý stav, keďže nedbal na význam § 632 Občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje, že ak nedôjde k zhotoveniu diela na počkanie, zhotoviteľ je povinný vydať objednávateľovi písomné potvrdenie o prevzatí objednávky. Potvrdenie musí obsahovať označenie predmetu diela a ďalej jeho rozsah, akosť, cenu za vykonanie diela a čas jeho zhotovenia.

14. Aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ považuje za arbitrárne, pretože najvyšší súd sťažovateľom tvrdené vady v konaní a rozhodovaní krajského súdu nevzhliadol ako dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 22/2019-231 z 11. februára 2020 (bod 8) a uznesením najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 126/2020 z 22. júla 2020 (body 10 až 12), ktoré sťažovateľ presvedčený o tom, že vykonané dokazovanie nepreukázalo opodstatnenosť žalobcom uplatneného nároku na doplatenie ceny za dielo sťažovateľom, považuje za arbitrárne (body 13 a 14).

16. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkový stav a práve závery všeobecného sudu sú predmetom kontroly zo strany ústavného sudu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. US 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

17. Ústavný súd, považujúc ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu za podanú včas (§ 124 zákona o ústavnom súde), posudzujúc napadnutý rozsudok krajského súdu, skúmal, či sa krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa neodchýlil od prípustného výkladu právnych noriem upravujúcich dokazovanie (§ 185 a nasl. CSP v spojení s § 383 CSP).

Keďže prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05) a odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštalácie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, vzal pritom na zreteľ i rozsudok okresného súdu (body 3 až 6).

18. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Súčasťou obsahu tohto základného práva je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

19. Vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 191 CSP v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. Uvedené zákonné ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára všeobecnému súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Prípadná svojvoľnosť v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvoľnosť konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivostnej kvality a objektivity súdneho rozhodovania (I. ÚS 125/2020).

20. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamena to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou

spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodráža v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESĽP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

21. Rovnosť účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy) súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci konania (osobitne strany civilného sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka (strany sporu), nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov (sporových strán) sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (m. m. PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09). Táto ústavná zásada zaručuje len procedurálnu rovnosť v určitom konaní, nie „rovnosť“ v zmysle rovnakého či dokonca želaného výsledku pre každého účastníka takéhoto konania. Aplikácia princípu rovnosti zbraní v postupe konajúceho súdu má zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom protistrana môže reagovať na relevantné argumenty druhého účastníka konania, z čoho vyplýva, že je na uvážení konajúceho súdu, či bude predstreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží ku konfrontácii druhej strane. Konajúci súd totiž popri rovnosti účastníkov konania musí zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrane (III. ÚS 402/08, ZNaU 25/09). Z uvedeného vyplýva, že zásada rovnosti účastníkov konania nie je absolútna. Procesnú rovnosť nemožno vykladať tak, že by zákonodarca nemohol stanoviť rozdielny rozsah procesných práv a povinností v rôznych druhoch konania, musí však rešpektovať rovnaký rozsah procesných práv a povinností v konaniach so zhodným predmetom konania.

22. Ani ESĽP nie je toho názoru, že strany sporu sa musia nachádzať v úplne identickom postavení, a to ani v trestnom konaní (pozri napríklad rozhodnutie Oyston proti Spojenému kráľovstvu z 22. 1. 2002 č. 42011/98), ani v civilnom konaní (porov. rozsudok vo veci Kenedy proti Spojenému kráľovstvu z 18. 5. 2010 č. 26839/05 či rozsudok vo veci Batsanina proti Rusku z 26. 5. 2009 č. 3932/02). Európsky súd pre ľudské práva tak napríklad akceptoval rozdielne lehoty na výkon niektorých procesných úkonov pri jednotlivých stranách konania, ak taký rozdiel nemal žiadny vplyv na postavenie sťažovateľa. Toto právo je teda právom obmedziteľným, pretože odlišné zaobchádzanie s účastníkmi konania je za určitých okolností súladné s dohovorom.

23. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že vykonané dokazovanie nepreukázalo opodstatnenosť žalobcom uplatneného nároku na doplatenie ceny za dielo sťažovateľom, ústavný súd poukazuje na to, že strany civilného sporového konania môžu realizovať ich procesné oprávnenia prostredníctvom prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktorými sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky (§ 149 CSP).

24. Preskúmaním napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľovi bol daný náležitý procesný priestor, aby sa k skutkovým tvrdeniam žalobcu, ako aj k dôkazom vykonaným okresným súdom vyjadril. Sťažovateľ taktiež mohol do vyhlásenia uznesenia

okresného súdu, ktorým sa dokazovanie končí, predložiť súkromný znalecký posudok (§ 209 CSP), resp. navrhnúť okresnému súdu, aby dokazovanie konkrétnym spôsobom doplnil, čo však evidentne neurobil. Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by sa okresný súd dopustil svojvôle v procese hodnotenia dôkazov spôsobilej spochybnit' objektivitu súdneho rozhodovania. Krajský súd bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, pričom nešlo o prípad, keď by dokazovanie zopakoval alebo doplnil. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nepoprel, že ani v priebehu odvolacieho konania nevzniesol žiadne relevantné pripomienky k záverom znaleckého posudku (pri vypracovaní ktorého znalec vychádzal z toho, čo bolo zmluvnými stranami odsúhlasené a čo korešpondovalo s písomnými dokumentmi, ktoré mu boli predložené), dokonca sám priznáva, že krajský súd z mlčania sťažovateľa (zastúpeného v odvolacom konaní, ako aj v konaní pred súdom prvej inštancie kvalifikovaným právnym zástupcom) vyvodil pre neho nepriaznivé dôsledky. Takáto správanie sťažovateľa odporuje zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou.

25. Tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd nedbal na význam § 632 Občianskeho zákonníka, nie je spôsobile spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov napadnutého rozsudku.

26. „Potvrdenie je len dôkazom o obsahu zmluvy, nie zmluvou samotnou. Pokiaľ je zmluva uzavretá písomne, nie je potrebné vydávať samostatné potvrdenie, avšak za predpokladu, že v obsahu písomnej zmluvy sú obsiahnuté tieto náležitosti. Pokiaľ zhotoviteľ nevydá objednávateľovi písomné potvrdenie o prevzatí objednávky, nepodmieňuje to platnosť zmluvy, zmluva vzniká vzájomnou dohodou strán a jej platnosť bude vždy posudzovaná výlučne so zreteľom na dodržanie princípov kontraktácie v spojení so všeobecnými náležitosťami záväzkov. Samozrejme, pre platnosť zmluvy je rozhodujúce naplnenie podstatných náležitostí zmluvy o dielo v dohode medzi účastníkmi... Podstatnými časťami zmluvy o dielo je dohoda o predmete diela, ktorou má byť špecifikované dielo a o poskytnutí ceny za vyhotovené dielo. Zákon ako podstatnú náležitosť vymedzuje aj záväzok, že zhotoviteľ vykoná dielo na svoje nebezpečenstvo, čo je však základným charakterom tejto zmluvy a nemusí byť explicitne v nej uvedené... V súvislosti s výškou ceny diela je potrebné zdôrazniť, že podstatnou náležitosťou zmluvy je len dohoda o odplatnosti vyhotovenia diela, a nie presne určená výška takejto ceny. Vedľajšími náležitosťami ceny bude splatnosť ceny diela, nároky z omeškania a pod. Cena diela môže byť určená dohodou účastníkov, čo je najobvyklejší spôsob určenia ceny, môže však byť dohodnutá odkazom na osobitný predpis, prípadne iným zrozumiteľným a určitým spôsobom, na základe ktorého je možné bez pochyb určit cenu diela. Z uvedeného vyplýva, že výška ceny diela nemusí byť dojednaná pri uzavretí zmluvy, môže sa odvíjať od spôsobu vykonávania diela, rešpektujúc postupné náklady a úpravy vyžadované samotným objednávateľom, čo zodpovedá právnej úprave primeranej ceny podľa odseku 4 ustanovenia § 634.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. *Občiansky zákonník II. § 451 – 880. 2. vydanie. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2019. s. 2369 – 2378).

27. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom závery krajského súdu nie sú svojvoľné alebo zjavne

neodôvodnené ani z nich nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (Občianskeho zákonníka a Civilného sporového poriadku), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

28. Ak sa sťažovateľ s názormi všeobecných súdov nestotožňuje, táto skutočnosť sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

29. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

30. Za ústavne konformný a udržateľný považuje ústavný súd aj záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa podľa § 447 písm. c) CSP, keďže sťažovateľom tvrdenú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil. Najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa vychádzal nielen z vlastnej judikatúry týkajúcej sa realizácie procesných oprávnení sporových strán, ale aj z relevantnej judikatúry ústavného súdu týkajúcej sa obsahu práva na spravodlivý proces (bod 11). Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.). Súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010).

31. Keďže medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

32. Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011). Článok 13 dohovoru má procesný charakter, ktorý zaručuje všeobecné právo na účinný právny prostriedok nápravy pred vnútroštátnym orgánom každému, kto sa dovoľáva základných práv a slobôd uvedených v dohovore. Tento účinný prostriedok nápravy je nezávislý od istoty priaznivého výsledku pre sťažovateľa (III. ÚS 86/05).

33. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o porušení iného práva zaručeného sťažovateľovi dohovorom (čl. 6 ods. 1), nemohol dospieť ani k záveru, že by krajský súd a najvyšší súd porušili právo sťažovateľa zaručené čl. 13 dohovoru. V danom prípade niet žiadnych pochyb o tom, že sťažovateľ využil (uplatnil) právne prostriedky nápravy, ktoré mu vnútroštátna právna úprava civilného sporového konania ponúkala (odvolanie a dovolanie), aj keď pre neho s nepriaznivým výsledkom.

34. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu